

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1 04.04.2024 गुरुवासरः वि.सं. २०८० चैत्रकृष्णपक्षः दशमी चैत्र 22 प्रविष्टांशः
Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-3 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-163

हिमाचलनिर्वाचनम्

कंगनारणौत यदि पङ्कं
पातयति तर्हि: बिन्दवः तस्याः
उपरि अपि पतिष्यन्ति-
विक्रमादित्यसिंहः

अन्तरराज्यसीमासु
अन्तर्राष्ट्रीयसीमासु च
कठोरसर्वेक्षणस्य
निर्देशाः-निर्वाचनायोगः

अलङ्कारशास्त्रस्य
सम्प्रदायाः विभिन्नानाम्
आचार्याणां मतेषु
आधारिताः सन्ति।

प्रमुखाः वार्ताः

भारतीयशेयरविपणौ
पुनः दुर्बलः आरम्भः
अभवत् ; सेन्सेक्सः
३१५ अंकैः, निफ्टी च
२२४०० अंकैः स्वलितः

पंजाबप्रदेशे कार्यरतानां
हिमाचलमतदातृभ्यः
मतदानार्थं विशेषावकाशः

ताइवानदेशे प्रचण्डः भूकम्पः, भूकम्प-
मापनयन्त्रेण 7.4 वेगमितः तीव्रता

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला ।

पञ्जाबप्रदेशे कार्यं कुर्वतां हिमाचलस्य
मतदातृणां कृते जूनमासस्य प्रथमदिनाङ्के
मतदानार्थं विशेषः अवकाशः घोषितः
अस्ति। मुख्यनिर्वाचनपदाधिकारी सिबिन सी
इत्यनेन उक्तं यत् यदि पञ्जाबराज्यस्य
सर्वकारीयकार्यालयेषु, बोर्ड-निगमेषु,
सरकारीशैक्षिकसंस्थासु च कार्यं कुर्वन्तः
कोऽपि सर्वकारीयः अधिकारी, कर्मचारी च
हिमाचलस्य मतदाता अस्ति तर्हि सः स्वस्य
मतदातापत्रं सम्बन्धितप्राधिकरणाय प्रस्तुत्य
स्वस्य मतदातापत्रं प्रस्तोतुं शक्नोति,
मतदानार्थं 01 जूनतः विशेषावकाशं च
ग्रहीतुं शक्नोति। अधिकारीणां कर्मचारिणां
च अवकाशलेखातः एतस्य अवकाशस्य
न्यूनता न भविष्यति।

हिमसंस्कृतवार्ताः। ताइवान देशे समागते
प्रचण्डे भूकम्पे न्यूनाः नवजनाः मृताः,
सप्तशताधिकाः जनाश्च व्रणिताः सूच्यन्ते।
भूकम्पमापनयन्त्रेण 7.4 वेगमितः
तीव्रतायुतः भूकम्पः ताइवानदेशस्य पूर्वीये
तटे समागतः, येन तस्मिन् क्षेत्रे सुनामीति
सामुद्रिक-झञ्झावातस्य सञ्ज्ञेतनापि
प्रख्यापिता वर्तते। यूनाइटेड स्टेट्स
जियोलॉजिकल सर्वे (USGS) इति संस्थया
प्रोदितं यत् भूकम्पस्य तीव्रता 7.4 वेगयुतः
अवर्तत यस्य केन्द्रं ताइवानदेशस्य
हुआलिपेननगरात् अष्टादशकिलोमीटरमिते
दक्षिणे 34.8 दशमलवोत्तराष्ट्राधिकचतुस्त्रिंशत्
किलोमीटरमितायां गहनातायाम् आसीत्।
ताइपेनगर्याः भूकम्पविज्ञानकेन्द्रस्य निदेशकेन
"वू चिएन फू" इत्यमुना प्रतिपादितं यत्,
भूकम्पः समस्ते ताइवान-देशे, अपतटीय-
द्वीपेषु च जनैः भृशं समनुभूतः। एषः
भूकम्पः विगतेषु पञ्चविंशतिः वर्षेषु सर्वाधिकः
प्रचण्डः भूकम्पः वर्तते। प्रारम्भिक-सूचना-
विवरणस्य अनुसारेण, हुआलिपेनक्षेत्रे भूरि
भवनानि आंशिकरूपेण ध्वस्तीभूतानि सन्ति।
कतिपयभवनानि तु भयङ्कर-कोणेषु
अवनातानि दरीदृश्यन्ते। अधिकारिभिः प्रोक्तं
यत्, नैके जनाः भवनेषु एव निरुद्धाः सन्ति।
भूकम्पस्य कारणेन दक्षिणजयप्राणे (जापान)

अपि सुनामीति सामुद्रिक-झञ्झावातस्य
सञ्ज्ञेतनापि प्रख्यापिता वर्तते। स्रोतसाम्
अनुसारेण, अद्य प्रातः प्रायः सपादनववादाने
(9:18) योनागुनीत्याख्ये द्वीपे 30
सेंटीमीटरमितः सुनामीति सामुद्रिक-
झञ्झावातस्य अनुभवः कृतः (जापान)
जयप्राणदेशस्य समयस्य अनुसारेण।
फिलीपींसदेशस्य भूकम्प-विज्ञानाभिकरणेन
अपि सुनामीति सामुद्रिक-झञ्झावातस्य
सञ्ज्ञेतना प्रख्यापितास्ति। चीनदेशीयेन
प्राशासनिकसञ्चारमाध्यमेन प्रोदितं यत् चीनस्य
दक्षिण-पूर्वीये फुजियान प्रान्ते
कतिपयेषु भूभागेषु भूकम्पस्य अनुभवः जातः
इति।

मुख्यबिन्दवः

ताइवानदेशे आगतेन भीषण-भूकम्पेन अधुना
यावत् नवजनाः पञ्जातां प्राप्ताः सूच्यन्ते।
7.4 तीव्रतान्वितः एषः भूकम्पः विगतेषु 25
वर्षेषु सर्वाधिकः प्रचण्डः भीषणतमश्च भूकम्पः
प्रतिपाद्यते। सुरक्षाधिकारिभिः सूच्यते यत्
भूकम्पकारणेन 800 मिताः जनाः व्रणिताः
सन्ति। आपदुद्धारकर्मिणः ध्वंसावशेषेषु
निरुद्धजनानाम् अन्वेषणपूर्वकम् उद्धारं कुर्वन्तः
सन्ति। एतादृशानाम् अवरुद्धानां संख्या
100 प्राया भवितुं शक्नोति।

तेलंगानायां संगारेड्डी मण्डलस्य
हथनूरमण्डले एस.बी. जैविक-
रसायनोद्योगगृहस्य रिपेक्टर इत्यत्र
विस्फोटे सप्त जनाः मृताः

तेलंगानायां संगारेड्डी मण्डलस्य हथनूरमण्डले
एस.बी. जैविकरसायनोद्योगगृहस्य रिपेक्टर
इत्यत्र विस्फोटे सप्त जनाः मृताः। उद्योगस्य
परियोजनाप्रबन्धकः अपि मृतानां मध्ये अस्ति।
दुर्घटनायाम् अन्ये २५ जनाः घातिताः अभवन्।
चतुर्णां कर्मकर्तृणां स्थितिः गम्भीरा अस्ति।
घातितानां चिकित्सायै प्रादेशिकचिकित्सालये
प्रवेशः कृतः अस्ति। मृतानां संख्या वर्धते इति
अपेक्षा अस्ति।

घटनासमये उद्योगगृहस्य ५० कर्मचारिणः
उपस्थिताः आसन्। राज्यस्य मुख्यमन्त्री
दुर्घटनाविषये दुःखं प्रकटितवान् अस्ति। सः
जिलादण्डाधिकारीं, पुलिस अधीक्षकं च राहत-
उद्धार-कार्यक्रमं कर्तुं निर्देशं दत्तवान्।

पंजाबसर्वकारेण
अधिसूचना प्रसारिता

अस्मिन् विषये पञ्जाबसर्वकारेण अधिसूचना
प्रसारिता अस्ति। जनप्रतिनिधित्वकानून
१९५१ इत्यस्य धारा १३५ ख (१) इत्यस्य
अनुसारं हिमाचलप्रदेशस्य मतदातृभ्यः
मतदानार्थं ०१-०६-२०२४ दिनाङ्कं
सशुल्कावकाशः इति घोषितः अस्ति।

देहरादून-मसूरी-नगरयोः
भ्रमणं करिष्यति उपराष्ट्रपतिः
जगदीपधनखरः

उपराष्ट्रपतिः जगदीपधनखरः शुक्रवासरे
देहरादून-मसूरी-नगरयोः भ्रमणं करिष्यति।
एकदिवसीय भ्रमणकाले श्री धनखरः
मसूरी-नगरस्य लालबहादुरशास्त्री राष्ट्रिय-
प्रशासन-अकादमी-स्थले आईएएस-२०२३
तमस्य वर्गस्य प्रथमचरणस्य सौप्रस्थानिके-
समारोहे मुख्यातिथिः भविष्यति। स्वस्य
भ्रमणकाले उपराष्ट्रपतिः अकादम्याः
संकायसदस्यैः सह अपि संवादं करिष्यति।

शेयरविपणिः
(हिमसंस्कृतवार्ताः - दिलीपः (नादौनम्)
बुधवासरे भारतीयशेयरविपणौ व्यापारः
अपि रक्तचिह्ने एव आरम्भः।
प्रारम्भिकव्यापारे सेन्सेक्सः ३०० अंकैः
न्यूनः अभवत्। तस्मिन् एव काले
निफ्टी २२४०० तः स्वलितः। अस्मिन्
काले अदानी पावरस्य समभागेषु
चतुर्प्रतिशतं वृद्धिः अभवत्, पतञ्जलेः
समभागेषु द्वौ प्रतिशतं न्यूनता अभवत्।
सुवर्णं ८३० रुप्यकैः नूतनं सार्वकालिकं
उच्चतमं स्तरं प्राप्तवान्, रजतश्च १७००
रुप्यकैः वर्धितः। बुधवासरे दिल्ली-
बुलियन-विपण्यां सुवर्णस्य मूल्यं ८३०
रुप्यकाणि वृद्धिं प्राप्त्वा प्रतिदशग्रामं
६९,२०० रुप्यकाणां नूतनं उच्चतमं स्तरं
प्राप्तवान्। अस्मिन् सप्ताहे पीतधातोः
मूल्यानि सर्वकालिकं उच्चतमं द्वितीयवारं
प्राप्तवन्तः। अस्मिन् काले रजतस्य
मूल्यं अपि १७०० रुप्यकैः ८०,७००
रुप्यकाणि प्रतिकिलोग्रामं यावत् वर्धितम्
। रुप्यकः बनाम डॉलरः बुधवासरे
व्यापारस्य समये रुप्यकस्य मूल्यं ६ पैसाः
वर्धमानं डॉलरस्य विरुद्धं ८३.३६
रुप्यकाणि यावत् अभवत्।

सुभाषितम्

न हि कश्चित् विजानाति
किं कस्य शो भविष्यति।
अतः श्वः करणीयानि
कुर्यादद्यैव बुद्धिमान्॥

भावार्थः- कल क्या होने वाला है, यह
कोई नहीं जानता, इसलिये कल के करने
योग्य कार्य को यथासंभव आज कर लेने
वाला ही वास्तविक बुद्धिमान् होता है।

हिमसंस्कृतवार्ताः, अमितशर्मा

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

हिमाचलस्य प्रत्येकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे हरितमतदानकेन्द्रस्य स्थापना भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। लोकसभानिर्वाचने हिमाचलप्रदेशस्य सर्वेषु विधानसभाक्षेत्रेषु एकं हरितमतदानकेन्द्रं स्थापितं भविष्यति। अत्र मतदानप्रक्रियायाः समये स्थानीयकला संस्कृतिः च प्रदर्शिता भविष्यति। मुख्यनिर्वाचन- अधिकारी मनीषगर्गः निर्वाचनस्य सज्जतायै जिलानिर्वाचन- अधिकारिभिः आयोजितायां गोष्ठ्यां निर्दिष्टवान्। नवमतदातृणां नामाङ्कनस्य प्रक्रियां शीघ्रं कर्तुं मतदातापरिचयपत्रस्य (EPIC) समये वितरणं च कर्तुं सः जिलानिर्वाचनपदाधिकारिभ्यः निर्देशं दत्तवान्। २०२३ तमस्य वर्षस्य मई- मासस्य १० दिनाङ्कात् अधुना यावत् नूतनमतदातृणां कुलसंख्या १,८१,५०९ अस्ति। एतावतां वितरितानां महाकाव्यपत्राणां कुलसंख्या १,६७,१३५ अस्ति। मतदातृणां सुविधायै सर्वेषु मतदानकेन्द्रेषु प्रवणमार्गः, शौचालयः, स्वच्छपेयजलस्य सुविधाः प्रदातव्याः,

जालप्रसारणस्य कृते मतदानकेन्द्राणि चिह्नितुं च निर्देशाः दत्ताः।

यत्र जालप्रसारणं सम्भवं नास्ति तत्र वीडियोग्राफी भविष्यति

एतादृशेषु संवेदनशीलमतदानकेन्द्रेषु यत्र संपर्ककारणात् जालप्रसारणं सम्भवं नास्ति तत्र वीडियोग्राफी अनिवार्यं कृतम्। तस्मिन् एव काले ईवीएम-भण्डारणस्य, सुरक्षा- शिष्टाचारस्य च अनुसरणं कर्तुं निर्देशाः दत्ताः। लोकसभया सह भवितुं शक्नुवन्तः उपनिर्वाचनं दृष्ट्वा गणनास्थानानां, दृढकक्षाणां, गणनापश्चात् ईवीएम-भण्डारणस्य च सम्पूर्णसूची १० अप्रैलपर्यन्तं दातुं कथितम्। प्रथमा यादृच्छिकीकरणप्रक्रिया १३ तः १५ अप्रैलपर्यन्तं पूर्णं कर्तुं निर्देशाः अपि दत्ताः। राज्ये १५० मतदानकेन्द्राणि महिलाः संचालयिष्यन्ति। यदा तु २९ मतदानकेन्द्राणि दिव्याङ्गजनाः ५४ मतदानकेन्द्राणि च युवकाः सम्पादयिष्यन्ति। प्रत्येकस्मिन् विधानसभाक्षेत्रे चत्वारि आदर्शमतदानकेन्द्राणि निर्मायन्ते। गोष्ठ्यां अतिरिक्तमुख्यनिर्वाचन- अधिकारी दलीपनेगी व नीलम दुलटा आदयः उपस्थिता अभवन्।

कोरोनाकाले पिहितेषु मोदीसर्वकारस्य संवातकेषु निहितः नास्ति कांग्रेससर्वकारः - जगतसिंहनेगी

हिमसंस्कृतवार्ता- प्रतिनिधिः। राजस्व-उद्यानमन्त्री जगतसिंहनेगी उक्तवान् यत् राज्यस्य काङ्ग्रेससर्वकारः कोरोनाकाले पिहितस्य मोदी-सर्वकारस्य संवातके अर्थात् वेंटिलेटर-इत्यत्र नास्ति। विपक्षनेतारं जयरामठाकुरं प्रति प्रहारं कुर्वन् नेगी इत्यनेन उक्तं यत् सुखसर्वकारः मुक्तवायुः श्वसितुम् समर्थः अस्ति। नेगी भाजपापक्षस्य मण्डी-प्रत्याशीं अभिनेत्रीं च कङ्गनारानौतं पृष्टवान् यत् मण्डी-कुल्लूनगरे प्राकृतिक-आपदायाः समये, यदा सा राज्यस्य ब्राण्ड-एम्बेसडर- भवितुं धनं याचते स्म, तदा सा हिमाचलस्य पुत्री नासीत् वा इति। नेगी काङ्ग्रेसविद्रोहिणः लोभयित्वा भयभीतान् च नियन्त्रयति इति भाजपायै आरोपः अपि अकरोत्। बुधवासरे शिमलानगरे राज्यकाङ्ग्रेसमुख्यालयस्य राजीवभवने पत्रकारसम्मेलनं सम्बोधयन् जगतसिंहनेगी अवदत् यत् बालुगञ्जपुलिसस्थाने पञ्जीकृतस्य एफआईआर-इत्यस्य अन्वेषणप्रतिवेदनात् स्पष्टं जातं यत् भाजपाया धनशक्तेः प्रेरणायाश्च आधारेण राज्यसर्वकारस्य अस्थिरीकरणस्य असफलप्रयासः कृतः। षट् काङ्ग्रेसविधायकानां त्रयाणां स्वतन्त्रविधायकानां च कृते कोटिरूपकाणि व्ययितानि। ते चक्रविमानेन आनीय अपहृताः। मासाधिकं यावत् ते बन्धकरूपेण स्थापिताः आसन्, यत् पूर्णतया अपराधः भवति। जगतसिंह नेगी इत्यनेन उक्तं यत् पूर्वमुख्यमन्त्री जयरामठाकुरः, प्रदेशाध्यक्षः राजीवबिन्दलः इत्यादयः भाजपानेतारः २७

फरवरीदिनाङ्के राज्यसभानिर्वाचने काङ्ग्रेसप्रत्याशिनः मतदान- अभिकर्तृणां सह दुर्व्यवहारं कृत्वा निर्वाचनं बाधितवन्तः। सभासङ्कुलस्य द्वारं भङ्गयितुं प्रयत्नः कृतः। एतत् सर्वं काङ्ग्रेसेन निर्वाचन-आयोगाय उपालम्भः कृतः किन्तु आयोगेन अद्यापि किमपि न कृतम्। सः अवदत् यत् भाजपा राज्ये उपनिर्वाचनम् आरोप्य विकासस्य गतिं प्रभावितवती। आदिवासीक्षेत्रेषु यत्र प्रचण्डहिमपातस्य कारणेन विकासकार्यनिर्माणाय अत्यल्पः समयः भवति तत्र एतत् कार्यं सर्वथा स्थगितम् अस्ति। सः अवदत् यत् भाजपायाः अपि च दलस्य च द्रोहं कुर्वन्तं केभ्यचित् नेतृभ्यः राज्यस्य जनाः कदापि न क्षमिष्यन्ति।

निर्दलीयानां त्यागपत्रं स्वीकर्तुं राजभवनम् अपि कर्षति भाजपा

जगतनेगी इत्यनेन उक्तं यत्, त्रयाणां स्वतन्त्रविधायकानां विषये भाजपायाः भयं, महत् प्रभावः च वर्तते। स्वतन्त्रविधायकाः स्वेच्छया त्यागपत्रं न दत्तवन्तः। विधानसभाध्यक्षः तस्य सम्यक् अन्वेषणं कुर्वन् अस्ति, तदनन्तरं एव निर्णयः भविष्यति। सः अवदत् यत् भाजपा अपि राजभवनं कर्षति यत् निर्दलीयानां त्यागपत्राणि स्वीकृतानि

भाजपा प्रत्याशी कंगनारणौत यदि पङ्कं पातयति तर्हिः बिन्दवः तस्याः उपरि अपि पतिष्यन्ति- विक्रमादित्यसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ता- मण्डी। राज्यस्य लोकनिर्माणमन्त्री, मण्डीसंसदीय निर्वाचनक्षेत्रस्य च प्रभारी विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् भाजपा प्रत्याशी कङ्गनारणौतः यदि पङ्कं पातयति तर्हि तस्याः उपरि अपि बिन्दवः पतिष्यन्ति। तस्याः विरुद्धं काङ्ग्रेसस्य बहु किमपि वक्तुं अस्ति। कङ्गना तस्य भगिनी अस्ति। यदि कश्चित् तां दुर्वचनं वदति तर्हिः वयं तस्य विरोधं करिष्यामः। परन्तु एतद् एकपक्षीयं न भविष्यति न च कङ्गनायाः द्विविधं चरित्रम् अत्र कार्यं करिष्यति। विक्रमादित्यसिंहः बुधवासरे मण्डीनगरस्य होटेलराजमहले आयोजितायां मण्डीसंसदीयक्षेत्रस्य काङ्ग्रेसपदाधिकारिणां सभां सम्बोधयन् आसीत्। सः अवदत् यत् अधुना हिमाचलस्य संस्कृत्यानुसारं विषयाधारितं च निर्वाचनं भविष्यति। चतुर्णां लोकसभानां षट् च विधानसभा-उपनिर्वाचनानां विजयः भविष्यति। सः षट् विधानसभाक्षेत्राणां उपनिर्वाचनं दुर्भाग्यपूर्णं इति उक्तवान्। आगामिदिनेषु सर्वकारस्य सङ्घटनस्य च मध्ये उत्तमः समन्वयः भविष्यति इति सः अवदत्।

सीबीआई, आयकरविभागस्य साहाय्येन स्वविरोधिनां यातनाः कृत्वा लोकतन्त्रस्य हत्यायाः आश्रयः कृतः अस्ति।

एकः काङ्ग्रेसकार्यकर्ता भाजपादलस्य ५० कार्यकर्तृभ्यः अधिकः अस्ति

राज्यसर्वकारे कोऽपि संकटः नास्ति। लाहौल-स्पीति- आसनं जित्वा अधिकं बलं प्राप्स्यति। सः वीरभद्रसिंहेन दर्शितेन मार्गेण कार्यं कुर्वन् दलराजनीत्याः उपरि उत्तिष्ठति। यदि कार्यकर्तारः नेतारः च महत्त्वपूर्णं त्यागं कुर्वन्ति, निर्वाचनं च भूमौ युद्धं कुर्वन्ति न तु वायुना, तर्हि विजयः निश्चितः अस्ति। सः आग्रहं कृतवान् यत् प्रत्येकं काङ्ग्रेसकार्यकर्ता भाजपाकार्यकर्तृभ्यः ५०-५० कार्यकर्तृभ्यः अधिकं भारयुतं भवितव्यम् इति। सभायाः प्रतिवेदनं दलस्य अध्यक्षाय मुख्यमन्त्रिणे च प्रस्तुतं भविष्यति।

कार्यकर्तृणां मनोबलं वर्धयिष्यते

कार्यकर्तृणां मनोबलं वर्धयितुं प्रत्येकस्मिन् मण्डले सर्वकारस्य, सङ्घटनस्य च संयुक्तसभाः भविष्यन्ति। आगामिनां सन्ततीनां भविष्यं मनसि कृत्वा मुख्यमन्त्री सुक्कुः व्ययस्य न्यूनीकरणेन आयस्रोतानां च वर्धनं कृत्वा कार्यं कृतवान्। सर्वोच्चन्यायालये जलोपकरणस्य निर्णयं आह्वयिष्यते। जयरामठाकुरः द्विगुणइञ्जिनसर्वकारस्य विषये रोदिति स्म, एकामपि परियोजनां सम्पन्नं कर्तुं न शक्तवान्। निर्वाचने विजयं प्राप्तुं केन्द्रसर्वकारेण ईडी,

सिंगापुरं शैक्षणिकयात्रायै गमिष्यन्ति हिमाचलस्य शिक्षकाः

हिमसंस्कृतवार्ताः, शिमला। हिमाचलप्रदेशशिक्षाविभागेन प्रदेशे शिक्षायाः गुणवत्तासंवर्धनार्थं शिक्षकाः सिंगापुरं प्रेष्यन्ते। अस्मिन् क्रमे शिक्षकाणां द्वितीयदलं विवान्ता नवदेहली द्वारिका सेक्टर-21 इति स्थाने एकत्रिता सन्ति। ध्यातव्यं वर्तते यत् अप्रैलमासस्य चतुर्दिनांके एयर-इंडिगोयानेन सिंगापुरदेशं गमिष्यन्ति। तत्र गत्वा शिक्षकाः प्रशिक्षणं प्राप्नुवन्ति। तत्रस्थेषु विद्यालयेषु प्रयुक्तप्रविधेः ज्ञानं प्राप्स्यन्ति किञ्च तत्रत्यानां विद्यालयानां भ्रमणमपि करिष्यन्ति। नवमदिनांके सांयकाले ततः स्वदेशे भारते आगमनं भविष्यति। ततः प्रशिक्षिताः अध्यापकाः हिमाचले आगत्य प्राप्तज्ञानं वितरयिष्यन्ति एतेन प्रदेशस्य छात्राश्च लाभान्विताः भविष्यन्ति। ध्यातव्यमस्ति यत् एतस्मात् पूर्वं शिक्षकाणां एकः गणः सिंगापुरस्य भ्रमणात् प्रत्यागतः अस्ति।

शिक्षाविभागेन 45 धावनांकैः पराजितं बैंकर्स इलेवन इति दलम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - अमित शर्मा। बाघलप्रेसक्लब अर्की इत्यनेन मैत्री क्रीडा प्रतियोगितायाः आयोजनं अर्की स्थिते अर्जुन खेल का मैदान इति क्रीडांगणे कृतम्। गतदिवसे प्रथमचक्रे शिक्षाविभागेन बैंकर्स इलेवन इति दलम् 45 धावनांकैः पराजितम्। टॉसमिति विजित्य शिक्षाविभागेन फलकक्रीडा इति चयनिता। क्रीडायां चमनः 42, कपिलः अविजितः 20, कामेश्वरः अविजित 12, मुनिकः 11 इत्येतेषां

साहाय्येन शिक्षाविभागेन 12 कन्दुकक्रेषु 101 धावनांकाः अर्जिताः। लक्ष्यप्राप्तिक्रमे बैंकर्स इलेवन दलस्य प्रारम्भः सुदृढः नाभवत्। 12 कन्दुकक्रेषु 57 धावनांकानेव अर्जितवान्। स्वकीय उत्कृष्ट प्रदर्शनाय चमनः स्पर्धापुकरुषः चयनितः।

हिमाचलस्य संस्कृतशिक्षकस्य देशभक्तेः संस्कृतगीतं सामाजिकमाध्यमेषु प्रसिद्धम्

Manoj Muntashir Shu... · 2h · अद्भुत है ये! 🙌

शर्मा शिवा @sanskrtagit... · 6h
Teri Mitti Me Mil Java Sanskrit version by Shiva Sharma.
तव भूमौ स्याद् बलिदानम् इति "तेरी मिट्टी में मिल जावा" हिन्दचलचित्रजगतः सुप्रसिद्धं राष्ट्रभक्तिगीतं संस्कृतभाषायां ...

Ritesh Rajwada @rite... · 2h · Are waaah

शर्मा शिवा @sanskrtagit... · 6h
Teri Mitti Me Mil Java Sanskrit version by Shiva Sharma.
तव भूमौ स्याद् बलिदानम् इति "तेरी मिट्टी में मिल जावा" हिन्दचलचित्रजगतः सुप्रसिद्धं राष्ट्रभक्तिगीतं संस्कृतभाषायां ...

हिमसंस्कृतवार्ताः, शिमला। प्रदेशाय गौरवस्य विषयोस्ति यत् हिमाचलशिक्षाविभागस्य संस्कृतशिक्षकः वर्तमानसमये सामाजिकमाध्यमेषु प्रचलने अस्ति। तस्य 'तव भूमौ स्याद् बलिदानम्' (तेरी मिट्टी में मिल जावा) इति गीतम् एकस्य इति पटले बॉलीवुड इत्यस्य नायकैः प्रचारयिष्यते। तेरी मिट्टी में मिल जावा इत्यस्य हिन्दी गीतस्य रचनाकारः मनोजमुंतशिरः स्वीय एकसपटले शिवाशर्मणः गीतं सार्वजनिकं कृतवान्। अस्मिन्नेव क्रमे रितेशरजवाड़ा इत्यनेनापि स्वस्य जालपुटे गीतं सार्वजनिकं कृतम्। ध्यातव्यमस्ति यत् शिवाशर्मा हिमसंस्कृतवार्तायामपि प्रवाचकत्वेन सहयोगं करोति। सः विद्यालयकालादेव प्रतिभा सम्पन्नः अस्ति, एतेन सह सः अल्पायौ संस्कृतगीतानां रचनायां सिद्धहस्तो युवाकविः वर्तते। संस्कृतगीतानि इति यूट्यूबप्रकल्पे शिवा शर्मा सामाजिकैः सह सम्बद्धः अस्ति। शिवाशर्मणः कर्तव्यनिष्ठ्या सर्वेषु प्रदेशस्य शिक्षकेषु प्रसन्नतायाः वातावरणस्ति। सर्वे शिक्षकाः सामाजिकमाध्यमेषु शिवाशर्मणे शुभकामनाः प्रयच्छन्तः सन्ति।

नौहराधारविद्यालये संस्कृतप्रार्थनायाः शुभारम्भः

हिमसंस्कृतवार्ताः नौहराधरः। पीएम श्री प्राथनासभा क्रीडागतिविधयश्च उत्कृष्ट-विद्यालयेषु चयनितः नौराधर-वरिष्ठ- संस्कृतभाषायां संचालिता भवन्ति। विद्यालये माध्यमिक-विद्यालयस्य शिक्षकैः हिन्दी-पहाड़ी इति द्वयोः भाषयोः पूर्वमेव नवीनः उपक्रमः प्रारब्धः। विद्यालयस्य छात्राः प्रार्थना भवति। अधुना तस्मिन् संस्कृतं स्वप्रार्थनासभायां संस्कृतस्य समावेशं योजयित्वा इयं प्रार्थनासभा नियमितरूपेण कृतवन्तः। राष्ट्रगानं विहाय सम्पूर्णं हिन्दीभाषायां संस्कृतभाषायां च भविष्यति।

अन्तरराज्यसीमासु अन्तर्राष्ट्रीयसीमासु च कठोरसर्वेक्षणस्य निर्देशाः-निर्वाचनायोगः

(हिमसंस्कृतवार्ताः प्रवीणकुमारः) श्री राजीवकुमारः स्वतन्त्र, निष्पक्ष, निर्वाचनआयोगेन सर्वेषां राज्यानां, शान्तिपूर्णनिर्वाचनानां कृते आयोगस्य केन्द्रीयप्रदेशानां च मुख्यसचिवानां, प्रतिबद्धतायाः उपरि बलं पुलिसमहानिदेशकानां च निर्देशः दत्तः यत् दत्तवान्। निर्वाचनप्रक्रियायाः अखण्डतां ते अवैधमद्यस्य, अवैध-धनस्य, निर्वहयितुम्, सर्वेभ्यः हितधारकेभ्यः मादकद्रव्याणां, शस्त्राणां च आवागमनं कृतवान्। राजीवः कुमारमहोदयः राज्येभ्यः निवारयितुं अन्तरराज्यीय-अन्तर्राष्ट्रीय- सिमासु कठोर-सर्वेक्षणम् केन्द्रशासितप्रदेशेभ्यः च निर्देशं दत्तवान् यत् प्रत्येक मतदाता भयं विना मताधिकारस्य प्रयोगं कुर्यात्। सभायाम् आयोगेन अरुणाचलप्रदेश- छत्तीसगढ-महाराष्ट्र इत्यादीनां ११ राज्यानां प्रवादपूर्णक्षेत्रेषु मतदानकर्मचारिणां परिवहनार्थं वायुसेनायाः राज्यस्य नागरिकविमानविभागस्य च सहकार्यस्य समीक्षा अपि कृता। विशेषतः छत्तीसगढ- जम्मू-कश्मीर इत्यादिषु राज्येषु संकटस्य समन्वयं सहकार्यं च कर्तुं वर्तते। आशङ्कयाः आधारेण पर्याप्तसुरक्षापरिहाराः मुख्यनिर्वाचनआयुक्तेन राजीवकुमारेण कर्तुं निर्देशाः दत्ताः। सभायाः अध्यक्षता कृता।

हिमाचले संतनिरंकारीमिशन- संस्थायाः भक्तैः कृतं रक्तदानम्

चौपाल-नगरे अभवत्। संत-निरङ्करी-मण्डलस्य चम्बी-शाखया रक्तदान-शिविरस्य आयोजनं कृतम्। शिविरे अस्मिन् ८५ निरङ्करी-भक्ताः सेवकाः च रक्तदानं कृतवन्तः। अस्य कार्यक्रमस्य अध्यक्षता उपमण्डलदण्डाधिकारिणा हेमचन्द्रवर्मणा कृता। अस्य कार्यक्रमस्य सफलतायै बहवः समाजसेवकाः अपि भागं गृहीतवन्तः। अस्मिन् शिविरे शिमला, ठियोगः गुम्मा, बडलोगः, चम्बी, जिन्ना, पाकिदा, चौपालः, जोखडः, नेरवा, कुपवी, इडा, ठियोगः, थरोज, इत्यादिभ्यः क्षेत्रेभ्यः जनाः भागं गृहीतवन्तः।

शिमला 03 अप्रैलः 2024। हिमाचलप्रदेशे संतनिरंकारीमिशनम् इत्यस्यान्तर्गतं संत-निरंकारी-चैरिटेबल-फाउण्डेशन इत्यस्य आश्रये रक्तदानशिविरस्य आयोजनम् शिमला-नगरस्य सुदूरक्षेत्रे

अलङ्कारशास्त्रस्य सम्प्रदायेषु काव्यम्

अलङ्कारशास्त्रस्य सम्प्रदायाः विभिन्नानाम् आचार्याणां मतेषु आधारिताः सन्ति। अलङ्कारशास्त्रग्रन्थानाम् अनुशीलनेन अयम् अवगतो भवति यत्, यत्र अनेके सम्प्रदायाः आसन्। काव्यस्यात्मा कः ? इत्यस्मिन् विषये एवालङ्कारिकाणां समक्षे प्रधानतया विवेचनीयं कर्तव्यमासीत्। किमिदं तादृशं वस्तु विद्यते यद्विद्यमाने काव्ये काव्यत्वं तिष्ठति तद्रहितं च तदपसरतीति जिज्ञासाम् अवलम्ब्य स्वस्वबुद्ध्यनुसारेणोत्तरदानम् एव नानाविधसम्प्रदायानाम् उत्पत्तिरभूदिति पर्यालोचन्येतिहासिककुशलाः। उक्तजिज्ञासानिवृत्तये एव केचिद् अलङ्कारं केचिद्विधिं केचिच्च ध्वनिं काव्यत्वेन प्रमाणयन्ति। भरतमुनितः आरभ्य कालक्रमेण समीक्षाभेदे विभिन्नशताब्दीषु नवीननवीनतरसम्प्रदायानाम् उत्पत्तिर्जाता। अलङ्कारसर्वस्वटीकाकर्त्रा समुद्रबन्धनेन अप्युत्तररूपेणैव सम्प्रदायोदयः प्रदर्शितः। तथा चोक्तं तेन - 'इह विशिष्टौ शब्दार्थौ काव्यम्। तयोश्च वैशिष्ट्यं धर्ममुखेन व्यापारमुखेन व्यङ्ग्यमुखेन वेति त्रयः पक्षाः। आद्येऽप्यलङ्कारतो

गुणतो वेति द्वैविध्यम्। द्वितीयेऽपि भणितिवैचित्र्येण भोगकृत्त्वेन वेति द्वैविध्यम्। इति पञ्चसुपक्षेष्वाद्य उद्भटादिभिरङ्गीकृतः, द्वितीयो वामनेन, तृतीयो वक्रोक्तिजीवितकारेण, चतुर्थो भट्टनायकेन, पञ्चम आनन्दवर्धनेन।' अत्रेदं विचार्यते - रमणीयौ शब्दार्थौ काव्यनाम्ना व्यपदिश्यते, शब्दार्थयोः रमणीयता च धर्ममुखेन यद्युच्यते, तदा गुणा अलङ्कारश्चेति द्वौ तादृशौ धर्मौ सम्भवतः, तत्र गुणकृतवैशिष्ट्यवादिनौ दण्डिवामनौ काव्यस्य जीवनाधायकं गुणमाहतुः अलङ्कृतं वैशिष्ट्यमाद्रियमाणा उद्भटादयश्चालङ्कारान् काव्यजीवनाधायकान् स्वीकुर्वन्ति। यदि च शब्दार्थयोः रमणीयता तद्व्यापारद्वारा मन्यते, तर्हि अपि व्यापारो द्विविधः सम्भवति - भणितिवैचित्र्यमूलो भोगकृत्वमूलश्च। तत्र भणितिवैचित्र्यकृतं वैशिष्ट्यम् अभ्युपगच्छन्तः कुन्तकादयो 'वक्रोक्तिः काव्यजीवितमिति मन्यन्ते; भोगकृत्वमूलकं वैशिष्ट्यं मन्यमानश्च भट्टनायकादयो भोजकत्वरूपं व्यापारान्तरं मन्यन्ते, तदेव तत्र वैशिष्ट्यमभ्युपगच्छन्ति। भट्टनायको रससम्प्रदायान्तर्गत एव। केवलं भोजकत्वव्यापारमात्रमस्य नूतनम् ये पुनर्व्यङ्ग्यमुखेन

शब्दार्थयोर्वैशिष्ट्यमाहस्ते ध्वनिप्रस्थानं स्वीकुर्वन्ति; यथाऽनन्दवर्धनादयः। षष्ठसम्प्रदायाविष्कर्ता क्षेमेन्द्रः खल्वेतत्परवर्त्यतस्तन्मतेन न प्रदर्शितम्। वस्तुतस्तु ध्वनिमतं रसस्यैव विकसितं स्वरूपमस्ति इति मन्यते। आचार्यभरतः प्राधान्येन रूपकमेव दृष्ट्यां निधाय तदीयां मीमांसाञ्चक्रे। आचार्यानन्दवर्धनादियः ध्वनिसम्प्रदायस्य आचार्याः किञ्च ध्वनिपरिपोषकाः पण्डितपूज्यास्तद्-विचारं हि व्यापक-दृष्ट्या कृतवन्तः। रसो न वाच्यो भवितुमर्हति, स व्यङ्ग्य एव भूत्वा स्थातुं शक्यः। इमां विचारधारांमुपसारयितुम् आनन्दवर्धनो ध्वन्यालोकमवतारयामास। काव्ये व्यङ्ग्यमेव प्रधानं तत्त्वमित्येतत् तदीयं मतमाचार्यमम्मटोऽभिनवगुप्तश्चान्वन्येताम्। मम्मटस्तु व्यङ्ग्यस्य विशिष्टतां साधयितुं यं प्रयत्नञ्चकार स तु न केवलं ध्वनिमतं सुदृढतया प्रतिस्थापयामास अपि तु अलङ्कारशास्त्रमपि शास्त्राणां श्रेण्याम् आसयामास। तत्रासीनञ्चालङ्कारशास्त्रं पण्डितराज जगन्नाथस्ततोऽभिषिषेच। एवमस्मिन् शास्त्रे बहवः सम्प्रदायाः प्रचलिताः।